Bezradność dzieci niewidomych

Liczba stron: 146

Rodzaj pracy: magisterska

Rok oddania: 2005

Zawartość pracy:

SPIS TREŚCI

WSTĘP 1

1. DZIECKO NIEWIDOME I SŁABOWIDZĄCE 5
1.1. Pojęcie „niewidomy” i „słabowidzący” 6
1.2. Znaczenie wzroku w życiu człowieka 11
1.3. Życie z niepełnosprawnością 14

2. WPŁYW PRZYCZYN INWALIDZTWA NA ROZWÓJ DZIECKA 18
2.1. Psychiczne skutki braku i ograniczenia wzroku 21
2.2. Potrzeby dzieci niewidomych i słabowidzących- ich ograniczenie i zaspokajanie 24
2.3. Poczucie własnej wartości 27

3. OPIEKA NAD DZIECKIEM NIEWIDOMYM I SŁABO WIDZĄCYM W RODZINIE 31
3.1. Znaczenie rodziny w wychowaniu dzieci niewidomych i słabo widzących 32
3.2. Poglądy na temat niewidomych i słabowidzących a ich wpływ na zachowanie rodziców względem dziecka niewidomego i słabowidzącego 35
3.3. Wpływ oddziaływań środowiska rodzinnego na uspołecznienie dzieci niewidomych i słabowidzących 39

4. DZIECKO NIEWIDOME I SŁABOWIDZĄCE W OKRESIE PRZEDSZKOLNYM 43
4.1. Dzieci niewidome i słabowidzące a zabawa 45
4.2. Wdrażanie dziecka do wypełniania obowiązków domowych 48
4.3. System nagradzania i represji 50

5. OKRES SZKOLNY 54

5.1. Stosunek widzących rówieśników do dzieci niewidomych i słabo widzących 56
5.2. Opieka nad dzieckiem w czasie wolnym od nauki szkolnej 58
5.3. Szkoła oraz inne instytucjonalne formy opieki nad dzieckiem jako czynniki rewalidacji niewidomych i słabowidzących 61

6. BEZRADNOŚĆ DZIECI NIEWIDOMYCH I SŁABO WIDZĄCYCH 67
6.1 Wyuczona bezradność 69
6.2. Dzieci niewidome i słabowidzące a bezradność 74

7. ZAGADNIENIA METODOLOGICZNE BADAŃ WŁASNYCH 78
7.1. Problematyka i cel badań 79
7.2. Problemy badawcze 80
7.3. Hipotezy 81
7.4. Zmienne i wskaźniki 84
7.5. Metody badań 87
7.6. Charakterystyka badanych osób 93

8. BEZRADNOŚĆ DZIECI NIEWIDOMYCH I SŁABOWIDZĄCYCH – ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH 95
8.1. Postawy widzących rówieśników i ich oddziaływanie na samoocenę niewidomych i słabowidzących dzieci 96
8.2. System nagradzania i represji a kształtowanie pożądanych właściwości psychicznych i zachowań społecznych dzieci niewidomych i słabo widzących 105
8.3. Nadopiekuńczość rodziców a niekorzystne oddziaływanie na rozwój dziecka niewidomego i słabowidzącego 114

ZAKOŃCZENIE 118
SPIS TABEL I WYKRESÓW 130
BIBLIOGRAFIA 131
ANEKS 137

Światło jest warunkiem życia, warunkiem posługiwania wzrokiem. Wzrok jest zmysłem pozwalającym na bardzo łatwą, dokładną orientację w otoczeniu. Człowiek zdecydowaną większość pozasłownych informacji z otoczenia odbiera za pomocą wzroku. Niemal wszystko, co stworzył, czym się posługuje, wymaga wzroku. Środki transportu, znaki drogowe, pismo, telewizja, barwna odzież, obrazy i wiele innych postrzegane są przy pomocy wzroku. Niektóre obiekty:

bardzo duże, np. łańcuchy gór, budynki, lub te bardzo małe- bakterie, owady, albo też te odległe- gwiazdy, planety- nie poddają się oglądowi przy pomocy żadnego innego zmysłu.

Bezpośrednie następstwa braku wrażeń i spostrzeżeń wzrokowych lub ich ograniczenie obejmują więc: niemożność bądź utrudnione poznanie obrazu płaskiego pisma, rysunku, malarstwa, fotografii, poznanie kształtu przedmiotu nie dającego się objąć dotykiem ze względu na swą wielkość czy konsystencję, zauważenie przeszkody w poruszaniu się, brak wyczucia odległości nie sprawdzalnej dotykiem czy innym zmysłem, brak realnego poczucia niebezpieczeństwa związanego ze spostrzeganiem, wyobrażenia wysokości czy głębokości, brak znajomości ruchów, zmian, które one powodują, ich precyzji, tempa, estetyki, brak popędu do naśladownictwa i spontanicznej aktywności.

Od najdawniejszych czasów, światło oznaczało bezpieczeństwo, radość, piękno. Ciemność natomiast- lęk, strach, zagrożenie, poczucie bezradności. Dziecko położone do snu w ciemnym pomieszczeniu w pewnych okolicznościach przeżywa lęki, czuje się pozbawione opieki, miłości.

Jednym z najpoważniejszych problemów jest negatywny wpływ utraty wzroku na psychikę człowieka. Ograniczenia występujące w sferze poznawczej i wykonawczej mogą powodować zaburzenia funkcjonowania całego organizmu, w tym i psychiczne. Trudności te, występujące wraz z trudnościami przystosowania społecznego, mogą spowodować poważne wzmocnienie obiektywnych trudności i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Dziecko niewidome i słabowidzące jest po prostu osobą ludzką i jego niepełnosprawność nie ma tutaj nic do rzeczy. Nie jest to czynnik konstytuujący osobowość, a tym bardziej człowieczeństwo.

Jak przekonać niewidomych i słabowidzących do codziennych wysiłków mających na celu maksymalne zniwelowanie skutków inwalidztwa? Wymaga to przecież niebywałej pracowitości i systematyczności. Czy to stosowne forsować uparcie taki trudny model życia? Można przecież mieć podejście minimalistyczne. Niewidomi i słabowidzący mają i tak wiele do nadrobienia. Wykonanie każdej czynności zabiera im więcej czasu i sił niż innym. Najprostsze rzeczy stają się w ich przypadku skomplikowane, a osiągnięcie czegokolwiek może być sukcesem, wartym odnotowania. Może lepiej oszczędzić wysiłku, wychodząc z założenia, że w ich przypadku i tak niewiele da się zrobić?

Głównym celem tej pracy jest więc przedstawienie rzeczywistej roli, jaką pełnią instytucje wychowawcze, do których należą: rodzina i szkoła; oraz środowisko otaczające dzieci niewidome i słabowidzące a także ukazanie problemu jakim jest bezradność tych dzieci i trudności z nią związane.

Poniższa praca zawiera osiem rozdziałów, z czego sześć składa się na część teoretyczną i dwa na część metodologiczną.

W I rozdziale wyjaśnione zostały dwa pojęcia, a mianowicie: „niewidomy" i „słabowidzący", a także opisane zostało znaczenie wzroku w życiu każdego człowieka, a więc w rozwoju społecznym i psychicznym jednostki, w procesach poznawania rzeczywistości, funkcjonowaniu w środowisku społecznym, w procesie komunikowania się z otoczeniem, w przeżywaniu uczuć emocji, itp. Rozdział ten przedstawia również sytuację człowieka niepełnosprawnego, jego przystosowanie do niepełnosprawności i życia z nią. Rozdział II opisuje jaki wpływ ma inwalidztwo wzroku na rozwój dziecka, a więc jakie są psychiczne skutki braku lub ograniczenia wzroku oraz przedstawia potrzeby jakie odczuwają dzieci niewidome i słabowidzące, czyli ich zaspokojenie lub ograniczenie. Rozdział ten dotyczy również poczucia własnej wartości dzieci niewidomych i słabowidzących, a więc obrazu własnej osoby i związanego z tym samopoczucia jednostki i jej stosunku do otaczającego świata.

Kolejny- III rozdział- odnosi się do opieki nad dzieckiem niewidomym i słabowidzącym w rodzinie, czyli środowisku, które powinno stwarzać warunki dla wszechstronnego rozwoju dzieci poprzez prawidłowe wychowanie i okazywanie pozytywnych uczuć oraz stwarzanie poczucia bezpieczeństwa, jak również dotyczy wpływu tegoż środowiska na uspołecznienie dzieci niewidomych i słabowidzących. Opisane zostały także poglądy na temat niewidomych i słabowidzących oraz ich wpływ na zachowanie rodziców względem dziecka niepełnosprawnego.

Rozdział IV dotyczy dziecka niewidomego i słabowidzącego w okresie przedszkolnym, w którym zaczynają rozwijać się potrzeby wyższego rzędu, nawyki i wzory postępowania. Rozdział ten opisuje również podstawową formę aktywności dziecka w wieku przedszkolnym jaką jest zabawa, która jest niezbędnym czynnikiem w rozwoju dziecka i podczas której dziecko nawiązuje kontakty społeczne. Rozdział IV obejmuje też system nagradzania i represji, który uczy dziecko panowania nad sobą, karności i dyscypliny, czyli działania według wzorów społecznie akceptowanych.

V rozdział obejmuje okres szkolny, a dokładniej stosunek widzących rówieśników do dzieci niewidomych i słabowidzących, który wpływa na proces socjalizacji, na rozwój dzieci niewidomych i słabowidzących oraz na postawy niepełnosprawnych dzieci wobec siebie i innych osób. Rozdział ten wiąże się również z opieką nad dzieckiem w czasie wolnym od nauki szkolnej oraz szkołą i innymi instytucjonalnymi formami opieki jako czynnikami rewalidacji niewidomych i słabowidzących, które dążą do usamodzielnienia wychowanka.

VI rozdział dotyczy bezradności dzieci niewidomych i słabowidzących, a konkretnie wyuczonej bezradności, czyli braku zależności między działaniami a rezultatami działania oraz tego stanu wśród dzieci niewidomych i słabowidzących.

VII rozdział stanowi część metodologiczną poniższej pracy, a więc przedstawia problematykę i cel badań, jak również problemy i hipotezy badawcze oraz metody badań. Do pracy wykorzystane został następujące metody: ankieta, obserwacja, wywiad i metoda socjometryczna.

Rozdział VIII zawiera analizę wyników badań własnych dotyczącą bezradności dzieci niewidomych i słabowidzących.

Wszelkie wiadomości zawarte w tej pracy oparte są na fachowej literaturze, w której to w sposób jasny i przejrzysty oraz przystępny wyjaśnione zostały powyższe zagadnienia, a więc informacje zawarte w pracy oparte są na znanych specjalistach z tej dziedziny. Literatura ta, jest znakomitym źródłem informacji dla pedagogów i psychologów, spełnia ona doskonale rolę informatora również dla wszystkich pragnących poszerzyć wiadomości z zakresu tyflopedagogiki.

Pragnę w szczególny sposób podziękować Panu Doktorowi Zenonowi Gajdzicy opiekunowi mojej pracy za poświęcony mi czas i wszystkie wskazówki metodyczne i rzeczowe, którym moja praca zawdzięcza to, co w niej najlepsze.

Jestem głęboko zobowiązana Panu Jackowi Miłocie prezesowi Polskiego Związku Niewidomych Koła Terenowego w Wodzisławiu Śląskim oraz Pani Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 9 w Wodzisławiu Śląskim- Wilchwach za udostępnienie wszystkich informacji dotyczących uczniów tej szkoły potrzebnych do napisania pracy magisterskiej dotyczącej bezradności dzieci niewidomych i słabowidzących.

Dziękuję również uczniom za czas poświęcony na wypełnianiu kwestionariuszy ankiet.

To jest gotowa, obroniona praca. Gdyby chcieli Państwo zlecić napisanie zupełnie nowej pracy, to zapraszamy na stronę pisanie prac - sprawdzony serwis!